

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА**

КРИКЛИВЕЦЬ ДМИТРО ЄВГЕНОВИЧ

УДК 343.131:343.132]:[343.162:343.139](477)

**РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАДИ ЗМАГАЛЬНОСТІ
ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ СКАРГ СЛІДЧИМ СУДДЕЮ**

Спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Львів – 2016

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі кримінального процесу і криміналістики юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, академік
Національної академії правових наук України
НОР Василь Тимофійович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
завідувач кафедри кримінального процесу
та криміналістики

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
КУЧИНСЬКА Оксана Петрівна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
професор кафедри правосуддя

кандидат юридичних наук, професор
КОРОЛЬ Володимир Володимирович,
Прикарпатський юридичний інститут
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
в.о. завідувача кафедри кримінального права,
процесу і криміналістики

Захист відбудеться «01» липня 2016 року о «10⁰⁰» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.051.03 у Львівському національному університеті імені Івана Франка за адресою: 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14 (зал засідань юридичного факультету, ауд. Г-409).

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка (79005, м. Львів, вул. Драгоманова, 5).

Автореферат розіслано «30» травня 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

В.О. Семків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. З прийняттям 13 квітня 2012 року нового Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) з'явився новий суб'єкт кримінального судочинства – слідчий суддя, що пов'язано із перебудовою процесуальних інститутів на основі засади змагальності кримінального провадження, одним із результатів якої є суттєве розширення сфери судового контролю за досудовим розслідуванням. Уперше процесуальний закон пронизав ідеєю змагальності не лише стадію судового розгляду, а усі без винятку стадії кримінального провадження. У цьому контексті суттєвого реформування зазнав процесуальний механізм оскарження рішень, дій, бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування. Щоправда, цей механізм не є цілком новим для українського кримінального провадження, адже функціонував ще за Кримінально-процесуальним кодексом України 1960 року (далі – КПК 1960 р.), який було доповнено відповідними нормами під час «малої» судової реформи 2001 року. Але судовий контроль поширювався лише на такі акти (постанови) органу дізнання, слідчого, прокурора: про відмову в порушенні кримінальної справи, про порушення кримінальної справи та про її закриття. Новий процесуальний закон значно розширив перелік рішень, дій чи бездіяльності, що можуть бути оскаржені під час досудового розслідування, а також коло учасників кримінального провадження, наділених правом на подання таких скарг.

Варто відзначити, що новий процесуальний закон, на відміну від попереднього, можливість оскарження поширює не лише на рішення, дії чи бездіяльність, що перешкоджають подальшому кримінальному провадженню, але й на ті, котрі такого наслідку не тягнуть, проте є не менш важливими, оскільки прямо впливають на законність та ефективність кримінального провадження. Насамперед це стосується рішень про зупинення досудового розслідування, відмову у визнанні потерпілим, відмову у задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій. У такий спосіб заінтересовані суб'єкти провадження отримали потужний важіль впливу на перебіг досудового розслідування, а разом з цим і можливість відстояти свої процесуальні інтереси та максимально оперативно, не чекаючи судового провадження, відновити порушені права. Йдеться також про хоча б часткове стирання суттєвих відмінностей у процесуальних статусах учасників провадження та урівняння їх у процесуальних правах. Враховуючи, що для вирішення цих, а також багатьох інших питань запроваджено незалежного арбітра – слідчого суддю, у реформуванні кримінального провадження простежується не що інше, як вплив та утвердження засади змагальності кримінального провадження. Однак йдеться не лише про розширення засади змагальності у кримінальному провадженні на його досудових стадіях, а й про створення додаткових передумов для розширення

меж дії інших засад кримінального провадження, таких як: забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності, диспозитивність, розумність строків тощо. У підсумку все це забезпечує максимально всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин у кожному кримінальному провадженні.

Проблеми змагальності кримінального процесу завжди посідали одне з чільних місць у теорії кримінального процесу та не втратили актуальності і сьогодні. Дослідженню різних аспектів засади змагальності у кримінальному процесі в різні періоди його функціонування присвятили праці як українські, так і зарубіжні учені, зокрема: Ю.П. Аленін, Л. Васіліадіс, Т.М. Добровольська, В.І. Зажицький, О.В. Капліна, І.Г. Козинець, А. Коккас, Г.М. Колбая, В.В. Король, О.П. Кучинська, Л.М. Лобойко, П.А. Лупінська, П. Магоні, В.Т. Маляренко, М.А. Маркуш, М.М. Михеєнко, Я.О. Мотовіловкер, О.О. Мохонько, В.Т. Нор, А. Пантазіс, Х. Пападопулос, С.А. Пашин, І.Д. Перлов, І.Л. Петрухін, М.А. Погорецький, М.М. Полянський, М.Ю. Рагінський, С.В. Романов, О.В. Смірнов, Х. Ставр'анос, М.С. Строгович, О.Ю. Татаров, І.В. Тирічев, І.Я. Фойніцький, С.Д. Шестакова, В.П. Шибіко, М.Є. Шумило, М.Л. Якуб, а також інші учені.

Впродовж останніх років набуло значного поширення також і дослідження проблематики судового контролю за досудовим розслідуванням, яка має чітко виражений практичний характер. Різним аспектам цього інституту, як, наприклад, види, межі судового контролю, суб'єкти, процедура та строки його здійснення, приділили увагу такі українські та зарубіжні вчені як: К. Брантс, В.Д. Бринцев, Ю.М. Грошевий, М.О. Колоколов, В.О. Лазарева, В.І. Маринів, Л.Р. Мафф, Н.Г. Муратова, Г. Мюллер, В.О. Попелюшко, П.В. Прилуцький, В.І. Самарін, В.В. Сердюк, М.І. Сірій, Ф. Трейст, Л.Д. Удалова, Д.В. Філін, С. Франкен, Дж. Ходгсон, С.Л. Шаренко, О.Г. Яновська, а також інші науковці.

Комплексні дослідження самого інституту судового контролю за досудовим розслідуванням провели, щоправда, в умовах чинності КПК 1960 р., такі учені-процесуалісти: І.В. Гловюк, І.І. Зарева, В.В. Ринда, Ю.В. Скрипіна, А.Р. Туманянц, Г.В. Федотова, Л.В. Черечукіна та О.Г. Шило.

Особливої актуальності окреслена проблематика набула після прийняття нового КПК. Спеціальні дослідження різних аспектів судового контролю на досудовому розслідуванні провели В.В. Косов, Д.М. Валігура, А.Б. Касумова та С.О. Пшенічко.

Проте, незважаючи на численні дослідження та значний рівень теоретичної розробленості питань судового оскарження рішень, дій та бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора, все ж таки бракує досліджень, проведених в умовах чинності нового КПК, а також практики його застосування в умовах змагальності. Необхідність подальшого вивчення цього виду

судового контролю зумовлена також масштабами його законодавчого регулювання та багатоаспектністю.

Наведене дає підстави наголосити на актуальності обраної для дослідження теми, а також значному її потенціалі як у теоретичному, так і у практичному плані.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до основних положень Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженої Указом Президента України від 8 квітня 2008 року № 31/2008, Пріоритетних напрямків розвитку правової науки на 2011-2015 роки, затверджених постановою загальних зборів НАПрН України від 24.09.2010 р. № 14-10, а також науково-дослідницької тематики кафедри кримінального процесу і криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка «Проблеми реалізації нового кримінального процесуального законодавства України (КПК України 2012 року) щодо захисту прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження» (номер державної реєстрації 0113U005124). Тему дисертації «Реалізація засади змагальності під час розгляду скарг слідчим суддею» було затверджено Вченою радою Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 9/2 від 27 лютого 2013 року) та схвалено координаційним бюро НАПрН України (Перелік тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права (затверджених у 2013 р.), с. 236, поз. 1181).

Мета і завдання дослідження. *Мета роботи* – розкрити вплив засади змагальності на різні аспекти процедури розгляду скарг слідчим суддею, а також роль цієї процедури у захисті своїх законних інтересів суб'єктами кримінального провадження.

Досягнення мети роботи забезпечується виконанням наступних *завдань*:

– проаналізувати нормативне закріплення засади змагальності кримінального провадження та реальне співвідношення наданих сторонам кримінального провадження процесуальних прав та засобів, за допомогою яких вони обстоюють свої правові позиції;

– розглянути історію становлення інституту слідчого судді, окреслити його процесуальний статус та порівняти український досвід правового регулювання у цій сфері з іноземними процесуальними аналогами;

– оцінити практичний вплив засади змагальності на процедуру розгляду слідчим суддею скарг на рішення, дії, бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора;

– опрацювати законодавчий перелік рішень, дій чи бездіяльності, що підлягають оскарженню, та практику їх судового перегляду, на підставі чого виокремити щодо кожного з їх видів типові юридичні та фактичні обставини, що повинні з'ясуватися та оцінюватися слідчим суддею задля законного та обґрунтованого вирішення скарг;

– проаналізувати правову регламентацію кола суб'єктів, які наділені правом на оскарження;

- виокремити процесуальні заходи, яких вживає слідчий суддя задля організації належного судового розгляду скарги;
- оцінити можливості сторін провадження на участь у процесі доказування своїх правових позицій під час реалізації інституту оскарження до слідчого судді;
- розглянути процесуальну регламентацію перегляду ухвал слідчого судді;
- з врахуванням результатів проведеного дослідження запропонувати обґрунтовані зміни до процесуального закону задля оптимізації механізму оскарження рішень, дій, бездіяльності та посилення впливу засади змагальності на процедуру судового розгляду скарг.

Об'єкт дослідження. Змагальність як засада і модель побудови кримінального провадження та інститут судового контролю за досудовим розслідуванням.

Предмет дослідження становить реалізація засади змагальності під час розгляду скарг слідчим суддею.

Методи дослідження. Під час проведення дослідження реалізовано загальнонаукові методи пізнання, зокрема: *аналіз, індукція, дедукція, узагальнення*. Окрім цього, використано низку спеціальних методів, притаманних науковим дослідженням у сфері права. Зокрема застосування *діалектичного методу* дало можливість дослідити розвиток інституту судового контролю щодо рішень, дій, бездіяльності слідчого та прокурора під час досудового розслідування на різних етапах розвитку вітчизняного кримінально-процесуального законодавства. *Формально-логічний метод* використовувався під час вивчення змісту процесуальних норм, що розкривають зміст засади змагальності, права сторін провадження, їхні можливості у доказуванні своїх правових позицій, а також під час визначення кола суб'єктів, які мають право на скаргу. *Історичний метод* був застосований задля дослідження окремих аспектів розвитку суб'єктів судового контролю як за вітчизняним законодавством, так і у кримінально-процесуальному праві іноземних держав. *Порівняльно-правовий метод* покладено в основу співставлення норм КПК та норм кримінально-процесуального законодавства іноземних держав з метою визначення спільних та відмінних рис у правовому регулюванні інституту судового контролю за досудовим розслідуванням. *Логіко-юридичний метод* дозволив виокремити сукупність конститутивних ознак та на їх підставі запропонувати (вдосконалити) визначення наступних понять: «судовий контроль за досудовим розслідуванням», «рішення», «дія», «бездіяльність», «скарга». З використанням *соціологічного методу* проведено опитування практичних працівників у формі анкетування, що забезпечило з'ясування їх поглядів на правову регламентацію процедури розгляду скарг слідчим суддею, а також їхні думки щодо можливостей вдосконалення чинного законодавства у цій сфері. *Статистичний метод* став підставою для узагальнення результатів проведеного анкетування, а також використання та аналізу даних статистичних звітів судів першої та апеляційної інстанцій про розгляд матеріалів кримінального провадження.

Емпіричну основу дослідження становлять: рішення Європейського суду з прав людини (всього 7 рішень), джерела практики національних судів України (всього 132 судових рішення), матеріали анкетування адвокатів, прокурорів, слідчих та суддів (слідчих суддів) (всього 202 анкети), звіти судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2012–2014 роки та за перше півріччя 2015 року, звіти про розгляд апеляційною інстанцією матеріалів кримінального провадження за 2012–2014 роки та за перше півріччя 2015 року.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших проведених в умовах чинності нового КПК досліджень інституту оскарження рішень, дій, бездіяльності органу досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування. Враховуючи окреслену вище актуальність обраної теми, а також брак наукових досліджень, одержано результати, в межах яких:

уперше:

– висловлено погляд на змагальність у кримінальному провадженні як процесуальний режим, який є сукупністю організаційних та функціональних правових положень, що формують побудову процесу з'ясування обставин кримінального провадження та його вирішення. Зроблено висновок, що засада змагальності діє під час розгляду скарг слідчим суддею, але з певними особливостями;

– запропоновано передбачити можливість оскарження будь-якою особою, її представником, законним представником чи захисником також будь-яких інших рішень, дій, бездіяльності слідчого, прокурора, окрім зазначених у ч.1 ст.303 КПК, якщо ними істотно порушено права учасників кримінального провадження та інших осіб;

– комплексно досліджено різноманітні аспекти процедури розгляду та вирішення скарг слідчим суддею, зокрема: процесуальну діяльність слідчого судді, що передує відкриттю провадження за скаргою, процедуру відкриття провадження, порядок і послідовність судового розгляду скарг та процес доказування сторонами своїх правових позицій, на підставі чого розроблено пропозиції щодо вдосконалення законодавства;

– обґрунтовано необхідність надання слідчому судді повноваження закрити провадження за скаргою у випадку встановлення під час судового розгляду обставин, передбачених ч.2 ст.304 КПК, оскільки їх встановлення під час вирішення питання про відкриття провадження за скаргою в окремих випадках може бути істотно ускладненим;

удосконалено:

– теоретичне розуміння понять «судовий контроль за досудовим розслідуванням», а також «рішення», «дія», «бездіяльність», «скарга», що є одними із центральних у інституті судового контролю за досудовим розслідуванням;

– аргументацію про те, що судовий контроль за досудовим розслідуванням та правосуддя є окремими видами діяльності суду, що також значно розірвані у часі. Разом з тим вони пов'язані, оскільки швидке, повне та максимально об'єктивне здійснення судового контролю створить належні умови для ефективного правосуддя;

– наукові позиції щодо необхідності законодавчої регламентації вимог щодо форми та змісту скарги, за результатами чого запропоновано перелік таких вимог;

дістали подальший розвиток:

– висновки науковців, що досудове розслідування в Україні і надалі не може характеризуватися як однозначно змагальне в силу явного домінування сторони обвинувачення;

– погляди на необхідність надання суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду скарг на ухвали слідчих суддів повноваження скасувати ухвалу і призначити новий їх розгляд слідчим суддею.

Практичне значення одержаних результатів передбачає можливість їх застосування:

– у подальших наукових дослідженнях процедури оскарження рішень, дій, бездіяльності органу досудового розслідування під час досудового розслідування зокрема, та інституту судового контролю за досудовим розслідуванням в цілому;

– у *правотворчій діяльності* – при внесенні запропонованих змін до КПК з метою оптимізації процесу подання скарг суб'єктами кримінального провадження, розгляду та вирішення їх слідчим суддею, що має на меті забезпечення додаткових гарантій для відстоювання учасниками провадження своїх правових позицій. За результатами дослідження розроблено проект Закону України про внесення змін до КПК щодо вдосконалення порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування (додаток Г).

– у *науково-педагогічній діяльності* – при викладанні навчальних дисциплін «Судові і правоохоронні органи України», «Кримінальне процесуальне право України», спеціальних курсів, а також під час підготовки підручників з кримінального процесу та методичних матеріалів;

– у *правозастосуванні* – за результатами дослідження та на підставі аналізу судової практики розроблено науково-методичні рекомендації з питань оскарження до слідчого судді рішень, дій, бездіяльності слідчого, прокурора (додаток Д), що можуть використовуватися практикуючими юристами та іншими суб'єктами права на оскарження. Впровадження результатів дисертації у практичну діяльність підтверджується актами впровадження, наданими: Адвокатським об'єднанням «Громадське професійне об'єднання адвокатів Личаківського району м. Львова «Палата адвокатів», Радою адвокатів Львівської області, Залізничним районним судом м. Львова.

Апробація результатів дисертації. Низку основних положень дисертації представлено в рамках дев'яти студентсько-аспірантських та науково-практичних конференцій (див. п.п. 7–15 Списку опублікованих праць за темою дисертації).

Публікації. Окрім тез доповідей на конференціях, результати дисертації опубліковано в шістьох наукових статтях, з яких п'ять опубліковано у вітчизняних фахових наукових виданнях та одну – у іноземному періодичному науковому виданні.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які поділено на десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та п'яти додатків. Загальний обсяг дисертації становить 321 сторінку друкованого тексту, основний зміст викладений на 203-х сторінках. Список використаних джерел становить 425 найменувань (54 сторінки).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, з'ясовано її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, зазначено відомості про мету і завдання дослідження, його об'єкт, предмет, методи дослідження, а також емпіричну основу, розкрито наукову новизну одержаних результатів та їх значення, наведено дані про апробацію результатів дисертації та публікації за темою дослідження, а також зазначено структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 «Змагальність у кримінальному провадженні та судова перевірка скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора» складається з трьох підрозділів.

У **підрозділі 1.1. «Змагальність як принцип кримінального процесу»** наведено та проаналізовано погляди як вітчизняних, так і зарубіжних науковців на сутність змагальності у кримінальному процесі, її місце у системі його принципів та значення для захисту своїх прав та законних інтересів учасниками процесу. Досліджено змагальність також і у контексті практики Європейського Суду з прав людини.

Наголошено на необхідності більш широкого розуміння змагальності, неодмінно у взаємозв'язку з іншими засадами кримінального провадження та процесуальним статусом його суб'єктів. Запропоновано розглядати змагальність як процесуальний режим, що охоплює організаційний та функціональний аспекти. За винятком традиційних, змагальність охоплює, зокрема, такі правові положення: 1) сторонам забезпечено можливість скористатися процесуальними інструментами (одним із яких є інститут судового контролю за досудовим розслідуванням) задля доказування власних та спростування інших правових позицій; 2) досудове провадження проходить максимально відкрито для сторони захисту та потерпілого. Судове

провадження проходить в режимі судового засідання, з обов'язковою присутністю його сторін, за винятком випадків, передбачених процесуальним законом; 3) взаємоповага сторін провадження, потерпілого та суду, а також їх терпимість до протилежних правових позицій, навіть при очевидній необґрунтованості останніх, адже провадження не може перетворитися у банальну сутичку, воно повинно бути аргументованим дослідженням обставин справи; 4) орієнтиром кримінального провадження як одного із видів діяльності держави є врахування усіх особистих та державних інтересів, що стикаються в ході провадження та часто є взаємовиключними, а тому потребують узгодження, що є результатом всебічного, повного та об'єктивного дослідження усіх обставин провадження та правильного застосування норм права; 5) змагальність повинна бути справедливою як у своєму перебігу, так і забезпечувати досягнення справедливого результату.

Обґрунтовано думку, що на стадії досудового розслідування слідчий, прокурор володіють значно ширшими повноваженнями, що дозволяє їм контролювати та визначати спрямованість провадження. Інститут судового контролю за досудовим розслідуванням є процедурою, в межах якої вплив слідчого, прокурора вже не є вирішальним, а рішення приймається суб'єктом, який не належить до жодної зі сторін провадження.

У підрозділі 1.2. «Слідчий суддя як суб'єкт здійснення судового контролю» в історичному аспекті проаналізовано розвиток судового контролю за досудовим розслідуванням в Україні. Також досліджено законодавчу регламентацію порядку та суб'єктів здійснення судового контролю за законодавством іноземних держав.

Проаналізовано наукові погляди на мету (цілі), об'єкт, предмет судового контролю за досудовим розслідуванням, його форму, розглянуто його види, що дало можливість сформулювати поняття судового контролю за досудовим розслідуванням.

Також співвіднесено поняття «судового контролю за досудовим розслідуванням» та «правосуддя», внаслідок чого зроблено висновок, що вони є окремими видами діяльності суду, а хронологічно судовий контроль передує правосуддю. Разом з тим вони є пов'язаними, оскільки швидке, повне та максимально об'єктивне здійснення судового контролю створить належні умови для ефективного правосуддя.

У підрозділі 1.3. «Дія принципу змагальності при розгляді слідчим суддею скарг на рішення, дії, бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора» зауважено, що засада змагальності та порядок розгляду скарг слідчим суддею співвідносяться у двох аспектах: по-перше, сам інститут розгляду скарг слідчим суддею вже є гарантією забезпечення змагального провадження; по-друге, змагальність формує процедуру судового розгляду скарг на рішення, дії, бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора, де вона і повинна проявлятися, оскільки саме процедура судового розгляду є процесуальною формою, в межах якої сторони провадження можуть відстояти свої законні інтереси.

Водночас відзначено, що засада змагальності неповністю дотримується через наступні фактори, а саме: можливість розгляду та вирішення скарги у відсутності слідчого чи прокурора, а також відсутність законодавчо врегульованої процедури надання слідчому судді матеріалів кримінального провадження для їх огляду та оголошення в судовому засіданні.

Досліджено питання меж перевірки слідчим суддею обставин, викладених у скарзі, та відзначено, що слідчий суддя зобов'язаний керуватися принципом верховенства права, а тому повинен перевірити та дати правову оцінку аргументам, викладеним у скарзі учасника провадження, а також іншим юридичним та фактичним обставинам, які хоча у скарзі і не викладені, проте встановлені під час її розгляду та впливають на прийняття законного рішення.

Розділ 2 «Рішення, дії, бездіяльність, що можуть бути предметом оскарження, та суб'єкти їх оскарження» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1. «Рішення, що можуть бути предметом оскарження» проаналізовано конститутивні ознаки та запропоновано визначення поняття «рішення слідчого, прокурора». Виходячи з аналізу норм процесуального закону, визначено види рішень слідчого, прокурора. Обґрунтовано, що з усіх рішень слідчого, прокурора, які включають повідомлення про підозру, процесуальні рішення, якими закінчується досудове розслідування, клопотання прокурора або слідчого за погодженням із прокурором, письмові доручення, вказівки прокурора слідчому, органу досудового розслідування, а також доручення слідчого, оскарженню у порядку глави 26 КПК підлягають лише їхні постанови, перелік яких закріплений у ч.1 ст.303 КПК.

Відзначено, що оскарженню підлягають рішення, дії, бездіяльність також інших суб'єктів кримінального процесу, які під час здійснення досудового розслідування набувають статусу слідчого. Зауважено, що це не стосується співробітників оперативних підрозділів, які під час виконання доручень слідчого, прокурора, детектива користуються повноваженнями слідчого, оскільки вони діють лише на підставі та в межах доручень, а тому фактично не можуть приймати рішення, вчиняти дії чи бездіяльність, що підлягали б оскарженню у контексті ч.1 ст.303 КПК.

У підрозділі 2.2. «Дії та бездіяльність, що можуть бути предметом оскарження» виокремлено і проаналізовано спільні та індивідуальні ознаки дій та бездіяльності слідчого або прокурора, що можуть бути оскаржені, за результатами чого сформульовано визначення цих понять.

Звернено увагу, що перелік випадків бездіяльності сформульований у п.1 ч.1 ст.303 КПК невичерпно, а тому на підставі аналізу норм процесуального закону запропоновано перелік груп потенційних випадків оскарження бездіяльності.

У підрозділі 2.3. «Суб'єкти, які мають право на оскарження» зроблено висновок, що особи, за дотриманням прав, свобод та інтересів яких в частині розгляду скарг здійснює контроль слідчий суддя, є окремою множиною суб'єктів, яка лише частково співпадає зі сторонами

кримінального провадження, учасниками кримінального провадження та учасниками судового провадження, а тому є самостійною. Такими суб'єктами є, наприклад, свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, понятий, хоча до сторін вони не належать, бо виконують у кримінальному провадженні допоміжну роль і не відстоюють власних інтересів. До них також належать члени сімей та близькі родичі суб'єктів кримінального провадження, до яких можуть бути застосовані заходи безпеки.

Обґрунтовано необхідність надання права на оскарження бездіяльності слідчого, прокурора, яка полягає у не поверненні тимчасово вилученого майна згідно з вимогами ст.169 КПК (п.1 ч.1 ст.303 КПК) також і власнику тимчасово вилученого майна.

Наголошено на доцільності наділення заявника правом користуватися послугами представника, який покликаний лише сприяти заявнику у реалізації його прав шляхом надання правової допомоги, а тому, наприклад, не може від свого імені скласти та подати заяву про вчинення кримінального правопорушення.

Розділ 3 «Розгляд слідчим суддею скарг на рішення, дії, бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Процесуальна діяльність слідчого судді, що передує розгляду скарг на рішення, дії, бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора. Участь сторін у процесі розгляду» проаналізовано процесуальну сутність скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, її форму, зміст та запропоновано її поняття. Обґрунтовано позицію, що скаргу варто розглядати у двох аспектах: 1) як обов'язковий привід та ініціативу початку судово-контрольного провадження; 2) як початок процесу доказування скаржником власної процесуальної позиції.

Запропоновано вимоги до форми та змісту скарг, що запобігатимуть поданню скарг низької якості, але й не перешкоджатимуть учасникам провадження у реалізації права на оскарження. Запропоновано у випадку недотримання цих вимог передбачити у процесуальному законі можливість залишення слідчим суддею скарги без руху з наданням достатнього строку для усунення зазначених в ухвалі недоліків.

Досліджено питання, пов'язані із відкриттям провадження за скаргою. Встановлено, що повернення слідчим суддею скарги може на практиці бути ускладненим, оскільки під час вирішення питання про відкриття провадження слідчий суддя керується обмеженим обсягом інформації, а тому встановлення підстав для повернення скарги може бути проблемним. Запропоновано надати слідчому судді повноваження закрити провадження за скаргою у випадку встановлення під час судового розгляду підстав для її повернення.

З метою гарантування ефективного захисту запропоновано проект норми, згідно якої подання скарги прокурору в межах строків оскарження до слідчого судді зупиняє їх перебіг. Перебіг строків розпочинається спочатку з дня отримання особою копії рішення прокурора.

Обґрунтовано необхідність постановлення слідчим суддею ухвали про відкриття провадження за скаргою, в якій вирішуються питання, пов'язані із судовим розглядом.

У підрозділі 3.2. «Порядок розгляду слідчим суддею скарг на рішення, дії, бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора» проаналізовано процедуру розгляду скарг слідчим суддею, що відбувається згідно з правилами судового розгляду, проте має певні особливості, зумовлені головно особливим предметом та скороченими строками розгляду.

Обґрунтовано, що під час розгляду та вирішення скарг слідчий суддя не може: обирати, скасовувати, змінювати запобіжні заходи; застосовувати заходи забезпечення кримінального провадження та давати дозвіл на проведення слідчих (розшукових) дій, окрім застосування з метою належного забезпечення розгляду скарг виклику, приводу та накладення грошового стягнення; призначати проведення експертизи, за винятком випадків, пов'язаних із вирішенням скарги на рішення слідчого або прокурора про відмову в задоволенні клопотання про залучення експерта, а також експертиза може призначатися слідчим суддею, якщо в інший спосіб неможливо перевірити достовірність документів та звуко- і відеозаписів (ч.3 ст.358, ч.4 ст.359 КПК); зобов'язати слідчого, прокурора провести слідчу (розшукову) дію, окрім як у порядку вирішення скарги відповідного учасника кримінального провадження на їхнє рішення про відмову у задоволенні аналогічного клопотання; об'єднувати і виділяти матеріали кримінального провадження; проводити допит обвинуваченого, оскільки такий суб'єкт відсутній під час досудового розслідування.

Під час розгляду скарг слідчим суддею проводяться: допити свідків; допити потерпілих; допити малолітніх або неповнолітніх свідків чи потерпілих; пред'явлення для впізнання, якщо особа в межах відповідного кримінального провадження ще не впізнавала особу чи річ, а скарга, що розглядається слідчим суддею, не пов'язана із незадоволенням слідчим, прокурором клопотання про проведення пред'явлення для впізнання особи чи речі; допити експертів в суді з метою роз'яснення попередньо даних та наявних у матеріалах кримінального провадження висновків, що має значення для вирішення скарги слідчим суддею; дослідження речових доказів, включаючи можливість ставити запитання з приводу речових доказів свідкам, експертам, спеціалістам, які їх оглядали; дослідження документів; дослідження звуко- і відеозаписів; консультації та роз'яснення спеціаліста; огляд на місці. Учасники судового розгляду скарг також мають право заявляти слідчому судді клопотання, у тому числі і з метою сприяння їм у залученні до судового розгляду нових доказів, подання яких ці учасники самостійно забезпечити не можуть.

У підрозділі 3.3. «Доказування сторонами своїх позицій» відзначено, що слідчий, прокурор зобов'язані довести лише обставини, на які вони посилаються задля обґрунтування своєї позиції, та за умови, що вони скористалися правом з'явитися у судове засідання. Доказування обставин, викладених у скарзі, покладається на особу, яка її подала.

Сторона захисту, так як і потерпілий, його представник та законний представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, права на самостійне проведення процесуальних дій не мають, а можуть домагатися їх проведення лише шляхом подання клопотань слідчому, прокурору, оскарження рішень про відмову у їх задоволенні та подання клопотань слідчому судді під час розгляду скарги. Їхні можливості на одержання показань є значно вужчими за можливості слідчого, прокурора.

За певних процесуальних умов речовий доказ або документ може зберігатися не лише у слідчого або прокурора, а також у інших учасників кримінального провадження, які охоплюються поняттям «сторони кримінального провадження».

Сторона захисту, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, потерпілий мають право на витребування та отримання від відповідних суб'єктів копій документів, на підставі яких можуть клопотати перед слідчим, прокурором або слідчим суддею про витребування їх оригіналів.

Сторона захисту може надати слідчому судді висновок експерта у випадках, врегульованих ч.2 ст.243 та ч.1 ст.244 КПК. Водночас потерпілий, його представник та законний представник можуть лише звертатися із клопотанням про залучення експерта до слідчого, прокурора, а у випадку відмови оскаржити до слідчого судді на підставі п.7 ч.1 ст.303 КПК рішення слідчого або прокурора про відмову у задоволенні клопотання.

У підрозділі 3.4. «Оскарження рішень слідчого судді» зауважено, що суди апеляційної інстанції в багатьох випадках не лише скасовують ухвали слідчого судді про повернення скарги, а й вирішують по суті скарги учасників провадження, у тому числі і на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, скарги на які взагалі не можуть бути предметом розгляду судом апеляційної інстанції. Неоднозначність правозастосування зумовлена недостатністю повноважень суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду скарг на ухвали слідчих суддів.

Предмет доказування під час апеляційного перегляду залежить від виду ухвали слідчого судді, що переглядається, а тому межі доказування можуть окреслюватися наступними обставинами: що стосуються закриття кримінального провадження, або що стосуються повернення скарги на рішення, дії чи бездіяльність, або що стосуються відмови у відкритті провадження за скаргою. Відповідно предмет доказування становлять фактичні та правові обставини, що слугували підставою для прийняття слідчим суддею одного із наведених вище рішень.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження вирішено наукове завдання, що полягає у розкритті впливу засади змагальності на різні аспекти процедури розгляду скарг слідчим суддею, а також ролі цієї процедури у захисті своїх законних інтересів суб'єктами кримінального провадження. Одержано наступні висновки:

1. *Змагальність у кримінальному провадженні* – це процесуальний режим, який є сукупністю організаційних та функціональних правових положень, що передбачає таку побудову процесу з'ясування обставин кримінального провадження та його вирішення, щоб сторони кримінального провадження та потерпілий могли скористатися достатньою сукупністю процесуальних засобів задля представлення, доказування своїх правових позицій, спростування інших правових позицій, а суд на підставі цього був спроможний законно та справедливо вирішити правовий спір між сторонами по суті, максимально врахувавши та знайшовши при цьому оптимальний баланс між усіма приватними та суспільними інтересами.

2. *Судовий контроль за досудовим розслідуванням* – це законодавчо регламентована, неупереджена діяльність, здійснювана за наявності процесуальної підстави у визначених межах спеціальним суб'єктом – слідчим суддею з метою перевірки дотримання прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні.

3. Суб'єктом здійснення судового контролю за досудовим розслідуванням є слідчий суддя, який характеризується такими ознаками: 1) незалежність від усіх інших суб'єктів кримінального провадження в силу організаційної приналежності до органів судової влади; 2) будучи суддею, користується усіма законодавчими гарантіями незалежності нарівні з іншими суддями; 3) неініціативність у здійсненні своїх повноважень, оскільки підставою для оцінки рішень, дій, бездіяльності слідчого або прокурора завжди є наявність скарги належного суб'єкта провадження; 4) незаінтересованість у будь-яких показниках роботи органів досудового розслідування, прокуратури та результатах розгляду скарг, окрім як у ефективному відновленні порушених прав суб'єктів провадження; 5) різні аспекти його діяльності із розгляду скарг врегульовані на законодавчому рівні, включаючи регламентацію процедури судового розгляду та строків його проведення, а також кола рішень, які можуть прийматися слідчим суддею.

4. Засада змагальності діє під час розгляду скарг слідчим суддею, але водночас може видозмінюватися, що пов'язано із поданням скарги учасниками провадження, які у світлі процесуального закону не належать до сторони захисту (наприклад, потерпілий, його представник та законний представник, заявник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження), але в силу подання скарги стають стороною провадження з розгляду скарги, бо

вступають у процесуальний спір зі слідчим та прокурором. Цих учасників, їх представників, законних представників, захисників, можна назвати стороною захисту, оскільки вони захищаються від посягання на їх права та інтереси, вчинені (допущені) слідчим, прокурором.

5. На слідчого суддю не покладено обов'язку доказування правової позиції, викладеної у скарзі, але водночас він зобов'язаний постановити законну та обґрунтовану ухвалу. Тому слідчий суддя, не виходячи за межі засад кримінального провадження, зокрема засад змагальності та диспозитивності, може проявити активність у збиранні доказів за наявності сукупності таких факторів: а) одержання усного або письмового клопотання від певного учасника провадження; б) обґрунтування цим учасником неможливості самостійного забезпечення конкретного доказу; в) обґрунтування необхідності цього доказу. У такому випадку слідчий суддя своєю діяльністю не підмінятиме відповідних учасників кримінального провадження.

6. Запропоновано передбачити можливість оскарження згідно з правилами глави 26 КПК також бездіяльності іншої службової особи, уповноваженої на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, яка полягає у невжитті заходів щодо внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення.

7. Необхідно і надалі розширювати у кримінальному судочинстві межі дії конституційного права на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, а також засади змагальності сторін шляхом врегулювання у процесуальному законі можливості оскарження будь-якою особою, її представником, законним представником чи захисником також будь-яких інших рішень, дій, бездіяльності слідчого, прокурора, ніж вказаних у ч.1 ст.303 КПК, якщо ними істотно порушено права учасників кримінального провадження та інших осіб.

8. Запропоновано надати особі, яка подала скаргу, право на відмову від неї до закінчення судового розгляду, зберігши за нею право на повторне звернення до слідчого судді зі скаргою на те ж саме рішення, дію чи бездіяльність слідчого або прокурора, проте вже без права повторної відмови від неї.

9. Процедура розгляду скарг слідчим суддею поділяється на чотири частини: підготовча частина, встановлення фактичних обставин та перевірка їх доказами, судові дебати та вихід суду до нарадчої кімнати для постановлення ухвали.

10. Правове регулювання процедури розгляду скарг слідчим суддею здатне забезпечити її змагальний характер, проте окремі аспекти цієї процедури потребують вдосконалення.

**СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ
ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ**

1. Крикливець Д.Є. Втілення змагальної моделі кримінального судочинства у Кримінальному процесуальному кодексі України [Електронний ресурс] / Д.Є. Крикливець // Порівняльно-аналітичне право (Електронне фахове видання). – 2013. – № 3-1. – С. 349–354. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/3-1_2013/9/Kryklyvets%20D.Ye..pdf. – Заголовок з екрана.
2. Крикливець Д.Є. Правове регулювання інституту судового контролю: порівняльний аспект / Д.Є. Крикливець // Вісник Львівського університету. Серія «Юридична». – 2014. – № 59. – С. 343–349.
3. Крикливець Д.Є. Поняття судового контролю на досудовому розслідуванні за Кримінальним процесуальним кодексом України / Д.Є. Крикливець // Право і суспільство. – 2014. – № 5-2. – С. 322–327.
4. Крикливець Д.Є. Окремі аспекти впливу засади змагальності на процедуру розгляду скарг слідчим суддею / Д.Є. Крикливець // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2014. – Т.2, № 4. – С. 218–223.
5. Крикливець Д.Є. Скарга на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора: форма, реквізити та поняття / Д.Є. Крикливець // Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки». – 2015. – № 1 (II). – С. 214–221.
6. Kryklyvets D. Correlation Between Court`s Control Activity at Pre-Trial Investigation and Justice / D. Kryklyvets // Jurysta. Magazyn Prawniczy (Warsaw, Poland). – 2015. – 9 (251). – P. 3–8.
7. Крикливець Д. Тлумачення окремих аспектів засади змагальності у рішеннях Європейського суду з прав людини / Д. Крикливець // Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи : матеріали XII міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції (м. Львів, 26–28 квітня 2013 року). – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2013. – С. 160–161.
8. Крикливець Д. До питання про межі судового контролю за досудовим розслідуванням в частині розгляду скарг слідчим суддею: порівняльний аспект / Д. Крикливець // Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 22–23 листопада 2013 року): у 2 ч. – Дніпропетровськ : ГО «Правовий світ», 2013. – Частина II. – С. 93–95.
9. Крикливець Д. Загальна характеристика процесуального статусу слідчого судді під час здійснення судового контролю / Д. Крикливець // Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи : матеріали XIII міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції (м.

Львів, 25–27 квітня 2014 року). – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2014. – С. 128–129.

10. Крикливець Д. Дія засади змагальності під час розгляду скарг слідчим суддею: практичні проблеми / Д. Крикливець // Громадське суспільство в Україні: проблеми забезпечення правотворчої діяльності : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Донецьк, 9–10 травня 2014 року). – Д. : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2014. – С. 118–119.

11. Kryklyvets D. Decisions of Investigator or Prosecutor As an Object of Appeal at Pre-Trial Investigation / D. Kryklyvets // Правовые реформы в Молдове, Украине и Грузии в контексте евроинтеграционных процессов : материалы международной научно-практической конференции (г. Кишинев, Молдова, 7–8 нояб. 2014 г.): в 2 ч. – Кишинев : Б. и., 2014 (Tipogr. “Cetatea de Sus”). – Ч. 2. – 2014. – С. 166–168.

12. Крикливець Д. Бездіяльність слідчого, прокурора як об'єкт судового контролю / Д. Крикливець // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXI звітної науково-практичної конференції (м. Львів, 12–13 лютого 2015 року): у 2 ч. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2015. – Ч. 2. – С. 220–223.

13. Крикливець Д. Відкриття слідчим суддею провадження за скаргою на рішення, дію чи бездіяльність слідчого або прокурора: окремі проблеми / Д. Крикливець // Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи : матеріали XIV Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції (м. Львів, 24–25 квітня 2015 року). – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2015. – С. 166–169.

14. Крикливець Д. Щодо розширення суб'єктних меж судового захисту під час досудового розслідування / Д. Крикливець // Адвокатура: минуле та сучасність : матеріали V міжнародної наукової конференції адвокатів, молодих вчених, аспірантів та студентів (м. Одеса, 14 листопада 2015 року). – Одеса : Юридична література, 2015. – С. 213–216.

15. Крикливець Д. Апеляційний перегляд ухвал слідчого судді: окремі особливості / Д. Крикливець // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXII звітної науково-практичної конференції (м. Львів, 4–5 лютого 2016 року): у 2 ч. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2016. – Ч. 2. – С. 211–213.

АНОТАЦІЯ

Крикливець Д.Є. Реалізація засади змагальності під час розгляду скарг слідчим суддею. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2016.

Дисертацію присвячено дослідженню проблем реалізації засади змагальності в межах процедури розгляду слідчим суддею скарг на рішення, дії, бездіяльність слідчого або прокурора.

У роботі досліджено процесуальний статус слідчого судді та його роль у забезпеченні змагального розгляду скарг. Обґрунтовано необхідність розширення переліку рішень, дій, бездіяльності слідчого або прокурора, що можуть бути оскаржені, а також суб'єктів їх оскарження. Досліджено процедуру судового розгляду скарг та процес доказування сторонами їхніх правових позицій. Вивчено практику апеляційного перегляду ухвал слідчого судді.

Розроблено пропозиції щодо вдосконалення процесуального закону з метою підвищення ефективності процедури розгляду і вирішення скарг.

Ключові слова: змагальність, слідчий суддя, судовий контроль за досудовим розслідуванням, рішення, дія, бездіяльність слідчого або прокурора, скарга.

АННОТАЦІЯ

Крикливец Д.Е. Реализация принципа состязательности при рассмотрении жалоб следственным судьей. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов, 2016.

Диссертация посвящена комплексному исследованию проблем реализации принципа состязательности в рамках процедуры рассмотрения следственным судьей жалоб на решения, действия, бездействия следователя или прокурора.

В работе исследован процессуальный статус следственного судьи и его роль в обеспечении состязательного рассмотрения жалоб. Обоснована необходимость расширения перечня решений, действий, бездействия следователя или прокурора, которые могут быть обжалованы, а также субъектов их обжалования. Исследована процедура судебного рассмотрения жалоб и процесс доказывания сторонами их правовых позиций. Изучена практика апелляционного пересмотра определений следственного судьи.

Разработаны предложения по совершенствованию процессуального закона с целью повышения эффективности процедуры рассмотрения и разрешения жалоб.

Ключевые слова: состязательность, следственный судья, судебный контроль за досудебным расследованием, решение, действие, бездействие следователя или прокурора, жалоба.

SUMMARY

Kryklyvets D.Ye. Realization of adversariness principle during consideration of complaints by an investigative judge. – Manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of Candidate of Law on speciality 12.00.09 – criminal procedure and criminalistics; forensic medicine; operational search activity. – Ivan Franko National University of Lviv. – Lviv, 2016.

Thesis is devoted to examination of the adversariness principle at pre-trial investigation realization problems as well as to its meaning for molding the procedure of considering and solving the complaints against the decisions, actions and inactivity of investigator or prosecutor by an investigative judge.

The author analyzes the doctrinal approaches of domestic and foreign scholars to understanding the adversarial proceedings and nature of judicial control over pre-trial investigation as well as Ukrainian legislation of different historical periods, practice of national courts of Ukraine, the ECHR and the judicial statistics. The legal nature and procedural status of an investigative judge in Ukraine and the foreign experience of judicial control subjects legal regulation are researched. The role of an investigative judge in ensuring the adversarial consideration of complaints is found out and the problems related to this principle are singled out. It is stated that the adversariness principle is applied to consideration of complaints by investigative judge, although it can be modified when the complaints are filed by the participants in the proceedings that under procedural law do not belong to the defense party, but become the party to judicial control proceedings after filing the complaints. The peculiarities of each type of decisions, actions and inactivity fixed in Part 1 Article 303 of the CPC are analyzed, as well as the list of factual and legal circumstances that should be evaluated during complaints consideration. The author makes a stress upon the gaps in legal regulation of a range of subjects that have the right to complaint and therefore, substantiates the necessity of its extending. Attention is paid to non-conformity of the list of decisions, actions and inactivity that can be appealed to the norms of the Constitution of Ukraine that foresee the possibility of their unlimited appeal. It is proposed to extend the scope of a judicial review to any decision, action, inaction, which has significantly violated the rights of the criminal proceedings participants and other persons. The procedural activity of an investigative judge, related to opening the proceedings and organizing the judicial consideration, is elucidated. The author explores the scientific views on the form and contents of complaints against the decisions, actions and inactivity of investigator or prosecutor, analyzes the legal regulation of other types of complaints in the criminal proceedings, and consequently, proposes such requirements for complaints that will prevent filing the complaints of poor

quality, but at the same time will not complicate the realization of the right to appeal as well as the legal consequences of these requirements non-compliance. The procedure of complaints judicial consideration is studied, and the conclusion is made that not all the judicial procedural actions, peculiar to trial, may be applied during complaints consideration. The process of proving their legal positions by the parties is researched, and it is grounded that the prosecution party is granted with much broader powers than the victim or defense party. The practice of investigative judge`s rulings appellate review is examined, so that the necessity of certain aspects additional legislative regulation should be emphasized.

The author formulates proposals on improving the existing and modifying the procedural law with the new norms, that will extend the right to appeal the decisions, actions and inactivity and make the process of considering and solving the complaints more effective.

Keywords: adversariness, investigative judge, judicial control over pre-trial investigation, decision, action and inactivity of investigator or prosecutor, complaint.

Підписано до друку 25.05.2016 р. Формат 60x90/16

Обсяг 0,9 авт. арк.

Тираж 100 прим. Папір офсетний.

Друк: ФОП Кундельська В.О.

79000, Львів, вул. Студинського, 4.

Виписка з ЄДР серія АА № 543619 від 22.10. 2007 р.

Тел.: 096 270 62 87; 050 227 91 39.

e-mail: genaprint@gmail.com